

Finansal Okuryazarlık ve Finansal Davranış Üzerine Bir Çalışma

Serpil SUMER¹Tuncer GÖVDELİ²

Özet

Bu çalışmada Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesinde öğrenim gören 483 öğrenci içinden 263 öğrenci %5 hata payıyla örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmada veriler uygulanan anket ile elde edilerek SPSS programına girilerek analiz edilmiştir. Çalışmada ilk olarak anket sorularına verilen cevapların frekansları bulunmuş daha sonra finansal okuryazarlıkla öğrencilerin okudukları bölüm arasındaki ilişki için Ki-Kare analizi yapılmıştır. Finansal okuryazarlıkla cinsiyet, finansal davranışla cinsiyet ve bölüm arasındaki ilişkiyi incelemek için Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili verdikleri cevaplar incelendiğinde finansal tablo, faiz, matematiksel işlem ve paranın zaman değeri konularında hazırlanan sorulara doğru; yatırım, vergi ve mevzuat konularında hazırlanan sorulara ise yanlış cevap verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bölüm, cinsiyet ve finansal davranış arasında ilişki olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Davranış, SPSS

A Study on Financial Literacy and Financial Behavior

Abstract

In this study, it was tried to determine the financial literacy level of the students studying in Atatürk University Oltu Faculty of Humanities and Social Sciences For this purpose, among the 483 students studying at Atatürk University Oltu Faculty of Humanities and Social Sciences, 263 students were selected as samples with 5% margin of error. In the study, the data were obtained by the questionnaire applied to the students and analyzed by entering the SPSS program. Firstly, the frequencies of the answers given to the survey questions were found, and then Chi-Square analysis was made for the relationship between financial literacy and the students' department. Mann Whitney U Test was made to examine the relationship between financial literacy and gender, financial behavior and gender, and financial behavior and department. When the answers given by the students regarding financial literacy are examined, most of the students answered the questions prepared on financial statements, interest, mathematical transactions and time value of money. But, students incorrectly answered the questions prepared on investment, tax and legislation issues. In addition, it was concluded that the department and gender had an impact on financial behavior.

Key Words: Financial Literacy, Financial Behavior, SPSS

1. Giriş

Teknolojik gelişmeler sayesinde her türlü bilgi anında tüm dünyaya yayılmaktadır. Bilgiye erişimin kolay olduğu günümüz dünyasında gerek yaşadığımız ülkeyle gerekse diğer tüm ülkelerle ilgili ekonomi ve finans haberlerine zahmetsiz bir şekilde erişilmektedir.

¹ Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, serpil.sumer@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8452-0393>

² Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, tgovdeli@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6600-8684>

Ekonomik ve finansal bilgilere erişiminin kolay olduğu günümüzde bireylerin yatırım ve tasarruflarını içeren finansal karar alma süreçleri karmaşık bir hal almaktadır (Ergün, Şahin ve Ergin, 2014:848). Finansal okuryazarlıkla bireyler karmaşıklaşan finansal karar alma süreçlerini daha sağlıklı bir şekilde yönetebileceklerdir. Finansal karar alma sürecine sağladığı katkıdan ötürü finansal okuryazarlığın önemi giderek artmaktadır.

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal bilgi ve yeteneklerini kullanarak etkin finansal kararlar verebilme becerisidir (Kılıç, Ata ve Seyrek, 2015:130). Finansal Okuryazarlık Derneği (FODER) finansal okuryazarlığın tanımını, bireyin parasını kullanabilmesi ve yönetebilmesi şeklinde yapmıştır. Kısaca finansal okuryazarlık bireylerin gelirlerini, yatırımlarını ve tasarruflarını akıllıca bir şekilde yönetebilmesidir. Çünkü bireylerin verdikleri finansal kararlar sadece o andaki mevcut durumlarını etkilememektedir. Gelecek dönemler için emeklilikleri, sağlıkları, çocuklarının eğitimi vb. gibi gelecekle ilgili yaşamın birçok alanını etkilemektedir (Chen ve Volpe, 1998:107).

Finansal okuryazarlık, bireysel bazda düşünülmesine rağmen aynı zamanda bir ülkenin ekonomik gelişimine katkı sağlamaktadır. Bireylerin kendi yararlarına finansal karar alamaması tüm ekonomiyi olumsuz bir şekilde etkileyebilir. Finansal okuryazarlık düzeyi arttıkça tasarruflar yatırıma dönüşecek ve piyasalar gelişim gösterecektir. Ayrıca tasarruflar atıl olarak kalmayacak ve ekonomiye yeni kaynak oluşturulacaktır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) 2005 yılı raporuna göre neredeyse tüm yaş gruplarında finansal bilgi eksikliğinin olduğu görülmektedir. Mandell ve Klein, bireylerde görülen finansal bilgi eksikliğinin zorunlu finansal eğitim yoluyla aşılabileceğine inanmaktadırlar. Finansal bilgi eksikliği okullarda erken yaşlarda finansal okuryazarlık eğitimi verilerek giderilebilir ve böylece bireyler daha etkin kararlar verebilir. Tüm bu sebeplerden ötürü son yıllarda dünyada hem finansal okuryazarlık kavramının önemi hem de bu alanda yapılan çalışmalar artmıştır.

2. Literatür Taraması

Son yıllarda finans alanında yaşanan değişim ve gelişmelerle birlikte yatırım araçlarında çeşitlilik artmış, piyasaların serbestleşmesi ile birlikte yatırım alanı genişlemiştir. Yaşanan tüm bu değişimler finansal okuryazarlık kavramının önemi arttırmıştır. Finansal okuryazarlık kavramının öneminin artması bu alanda yapılan çalışmaları da arttırmıştır. Literatürde eğitim, cinsiyet, para yönetimi, banka müşteri

segmentasyonları, davranış, tutum, stres vb. gibi konularla finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları kronolojik olarak aşağıda sıralanmıştır.

Disney ve Gathergood (2011), yaptıkları çalışmalarında İngiltere'deki tüketicilerin kullandıkları bireysel tüketici kredileriyle finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmanın sonucu olarak finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan tüketicilerin daha yüksek maliyetli kredi kullandıkları, kredi borçlarını bildirme ve ödemede zorluk yaşadıkları ancak finansal okuryazarlık seviyesi yüksek olan tüketicilerin borç ödemelerini düzenli yaptıkları ve daha rasyonel finansal davranış sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Er, Temizel, Özdemir ve Sönmez (2014), yaptıkları çalışmalarında lisans eğitiminde verilen derslerin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışmalarında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda iki fakülte öğrencisinin finansal okuryazarlık düzeylerinin % 31,7 oranı ile yüksek, % 30,1 oranında orta ve % 16 oranında ise düşük finansal okuryazarlığa sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca finansal okuryazarlık ile öğrencilerin aldıkları eğitim arasındaki ilişkinin anlamlı olduğunu belirtmişlerdir.

Sarıgül (2015), bireylerin finansal tutum ve davranışlarını ölçmeyi sağlayabilecek bir ölçek geliştirmeye yönelik çalışma yapmıştır. Çalışmada 21 maddeden oluşan ölçek 407 üniversite öğrencisine uygulanarak elde edilen veriler faktör analizi ile test edilmiştir. Sarıgül, faktör analizi sonucunda hazırlanan finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin güvenilir olduğunu, bireyin harcama ve tasarruf davranışının ölçülmesinde hazırlanan ölçeğin kullanılabileceğini belirtmiştir.

Öztürk ve Demir (2015), finansal okuryazarlık ile para yönetimi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmalarında Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personelinin ana kütle olarak seçmişlerdir. Akademik personelin finansal bilgi, tutum ve davranışları üzerinden çalışanların finansal okuryazarlık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan anket uygulaması ile elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ana kütle oluşturulan akademik personelin % 59 oranla finansal okuryazar olmasına rağmen akademik personelin finansal eğitime ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Baysa ve Karaca (2016), banka müşterilerinin finansal okuryazarlık seviyesini tespit etmeye yönelik çalışma yapmışlardır. Çalışmada Tokat ilinde faaliyet gösteren 25 bankanın müşterileri ana kütle olarak seçilmiş ve tarımsal, ticari ve bireysel olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Çalışmada anket yöntemi ile banka müşterilerinden elde edilen verilerin analizi sonucunda genel olarak banka müşterilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu, banka müşterilerinin dahil oldukları bölüm içinde finansal okuryazarlık seviyesinin diğer bölümlere göre tarımsal bölümde daha düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Kocabıyık ve Teker (2018), Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit etmeye yönelik bir çalışma yapmışlardır. 708 öğrenci ile yapılan anket çalışmasıyla elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda iktisadi ve idari bilimler fakültesinde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve anket sorularına verilen cevaplar ile cinsiyet arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Erkekler kadınlara göre sorulara daha fazla doğru cevap vermişlerdir.

Bağcı ve Kahraman (2019), cinsiyetin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini araştırmaya yönelik bir çalışma yapmışlardır. Türkiye’de ikamet eden ve tesadüfi olarak seçilen 602 kişi çalışmanın ana kütlesi olarak seçilmiştir. Yapılan Anova analizi sonucunda finansal okuryazarlık ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Beranová, Šima ve Navrátilová (2019), Çek Cumhuriyetinde tarım ve ekonomi odaklı eğitim veren üç üniversitenin lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlığı üzerine çalışma yapmışlardır. Toplamda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik 437 anket yapılmış ve veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin % 47,8’inin yaşlılıkta gelir güvenliği konusunda endişeli olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar yaşlılık döneminde emekliliğini devletin dışında başka bir yolla finanse etmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu tercihlerinde cinsiyet istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

3. Yöntem Analiz ve Bulgular

Bu çalışmada Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri araştırılmaya çalışılmıştır. Çalışmada test edilmek istenen hipotezler;

- ✓ H₁: Finansal okuryazarlıkla cinsiyet arasında ilişki vardır.
- ✓ H₂: Finansal davranışla cinsiyet arasında ilişki vardır.
- ✓ H₃: Finansal davranışla bölüm arasında ilişki vardır.

Çalışma kapsamında oluşturulan hipotezler Mann Whitney U Testi ile test edilmiştir. Test sonuçları Tablo 3, 4 ve 5’te sunulmuştur.

Çalışmada veri elde etmek için anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmada kullanılan anket hazırlanırken 2015 yılında Kılıç, Seyrek ve Ata tarafından “Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma” adlı makale çalışmasında kullanılan ölçekten yararlanılarak hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan anketin ilk kısımda demografik sorular, ikinci kısımda katılımcıların finansal davranışlarını ölçmeye yönelik sorular ve son kısımda ise finansal okuryazarlıkla ilgili sorular bulunmaktadır. Temel finans ve ekonomi, borsa, matematik ve zaman değeri hesaplaması, finansal tablo ve vergi konuları ile ilgili toplam 19 soru oluşturulmuş ve oluşturulan sorular S1, S2, S3.....S19 şeklinde numaralandırılmıştır.

Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesinde öğrenim gören 483 öğrenci içinden 263 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Nitekim % 5 hata payıyla 217 (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:50) öğrenci çalışmanın evrenini temsil edebilecek niteliktedir. Hazırlanan anket açıklaması yapılarak basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen 263 öğrenciye yüz yüze uygulanmıştır. Öğrencilere uygulanan anketlerden elde edilen veriler SPSS programına kaydedilerek analiz edilmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili sorulara verdikleri cevapları analiz etmeden önce ankete katılan öğrencilerin demografik özelliklerinin sıklık ve yüzde bilgilerine bakılmıştır.

Anket katılımcılarının demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

CİNSİYET	Sıklık	Yüzde (%)
Erkek	63	24
Kadın	200	76
Toplam	263	100
BÖLÜM		
Bankacılık ve Finans	113	43
İşletme	27	10
Sosyal Hizmet	123	47
Toplam	263	100

SINIF		
1	93	35,4
2	51	19,4
3	60	22,8
4	59	22,4
Toplam	263	100
Kredi kartı kullanıyor musunuz?		
Evet	124	47
Hayır	139	53
Toplam	263	100
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?		
Evet	240	91
Hayır	23	9
Toplam	263	100
Aylık harcama tutarınız ne kadar?		
400 TL'den Az	52	20
400-800 TL	149	55
800-1200 TL	46	18
1200 TL'den Fazla	16	7
Toplam	263	100
Finansal gelişmeleri takip ettiğiniz kaynak hangisidir?		
İnternet	222	84
Tv	39	14,8
Kitap, dergi, gazete vb.	2	8
Toplam	263	100
Para harcamaya yönelik finansal davranışını edindiğiniz kaynak hangisidir?		
Aile	119	45,2
Okul	34	12,9
Sosyal Çevre	101	38,4
Gazete, Kitap vb.	9	3,4
Toplam	263	100

Tablo 1'e göre ankete katılan 263 öğrencinin %24'ü (63) erkek %76'sı (200) kadındır. Ankete katılan öğrencilerin %43'ü (113) Bankacılık ve Finans, %10'u (27) İşletme, %47'si (123) Sosyal Hizmet bölümündendir. Ankete katılan öğrencilerin %35,4'ü

(93) birinci sınıf, %19,4'ü (51) ikinci sınıf, %22,8'i (60) üçüncü sınıf ve %22,4'ü (59) dördüncü sınıf öğrencisidir.

Ankete katılan öğrencilerin %47'si (124) kredi kartı kullanırken, %53'ü (139) kredi kartı kullanmamaktadır.

Anketi cevaplayan öğrencilerin %91'i (240) internet bankacılığı kullanırken, %9'u (23) internet bankacılığı kullanmamaktadır.

Anketi cevaplayan öğrencilerin %55'inin (149) aylık harcama tutarı 400-800 TL, %20'sinin (52) aylık harcama tutarı 400 TL'den az, %18'inin (46) aylık harcama tutarı 800-1200 TL ve %7'sinin (16) aylık harcama tutarı 1200 TL'den fazladır.

Anketi cevaplayan öğrencilerin %84'ü (222) ekonomik ve finansal gelişmeleri internette, %14,8'i (39) televizyon, %8'i (2) kitap, gazete, dergi vb. kaynaklardan takip etmektedirler.

Anketi cevaplayan öğrencilerin para harcamaya yönelik finansal davranışını edindiği kaynak olarak %45,2'si (119) aileyi, %38,4'ünün (101) sosyal çevresini, %12,9'u okulu, %3,9'u (9) gazete, kitap vb. göstermiştir.

Ankete katılan öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili sorulara verdikleri cevap ile okudukları bölüm arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını test etmek için Crosstabs tabloları oluşturularak Ki-Kare analizi yapılmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin okudukları bölüm arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2: Katılımcıların Finansal Okuryazarlıkla İlgili Sorulara Verdikleri Cevaplar

Sorular	Bölümünüz	Doğru	Yüzde	Yanlış	Yüzde	Fikrim Yok	Yüzde	Ki-Kare Değeri
S1	Bankacılık ve Finans	105	90,1	5	3,8	3	6,1	0,046
	İşletme	22		3		2		
	Sosyal Hizmet	110		2		11		
S2	Bankacılık ve Finans	7	5,3	91	72,1	14	22,5	0,005
	İşletme	3		18		6		
	Sosyal Hizmet	4		80		39		

S3	Bankacılık ve Finans	92	68	10	8,4	11	23,6	0,000
	İşletme	16		4		7		
	Sosyal Hizmet	71		8		44		
S4	Bankacılık ve Finans	104	61,2	3	2,3	6	36,5	0,000
	İşletme	20		0		7		
	Sosyal Hizmet	37		3		83		
S5	Bankacılık ve Finans	55	29,4	10	6,1	47	64,5	0,000
	İşletme	10		2		15		
	Sosyal Hizmet	22		4		106		
S6	Bankacılık ve Finans	107	69,6	4	4,6	2	25,8	0,000
	İşletme	21		3		3		
	Sosyal Hizmet	54		5		63		
S7	Bankacılık ve Finans	107	57,8	2	3,8	4	38,4	0,000
	İşletme	22		2		3		
	Sosyal Hizmet	152		10		101		
S8	Bankacılık ve Finans	90	69,2	13	9,9	10	29,9	0,000
	İşletme	14		9		4		
	Sosyal Hizmet	78		4		41		
S9	Bankacılık ve Finans	62	35,1	33	16,8	17	48,1	0,000
	İşletme	14		5		8		
	Sosyal Hizmet	16		6		101		
S10	Bankacılık ve Finans	73	39,3	17	8,4	22	52,3	0,000
	İşletme	11		2		4		
	Sosyal Hizmet	19		3		101		
S11	Bankacılık ve Finans	50	27	45	25,5	18	47,5	0,000
	İşletme	12		9		6		
	Sosyal Hizmet	9		13		101		
S12	Bankacılık ve Finans	23	15,6	68	34,2	22	50,2	0,000
	İşletme	8		10		9		
	Sosyal Hizmet	10		12		101		
S13	Bankacılık ve Finans	80	59,2	20	20,6	12	20,2	0,000

	İşletme	15		5		7		
	Sosyal Hizmet	60		29		34		
S14	Bankacılık ve Finans	62	55,9	34	28,9	17	15,2	0,996
	İşletme	15		8		4		
	Sosyal Hizmet	70		34		19		
S15	Bankacılık ve Finans	17	20,9	84	64,3	12	14,8	0,032
	İşletme	7		13		7		
	Sosyal Hizmet	31		72		20		
S16	Bankacılık ve Finans	17	16,3	76	62	20	21,7	0,534
	İşletme	6		15		6		
	Sosyal Hizmet	20		72		31		
S17	Bankacılık ve Finans	37	31,2	55	35,4	20	33,5	0,000
	İşletme	11		10		6		
	Sosyal Hizmet	34		27		62		
S18	Bankacılık ve Finans	46	43,3	55	39,2	12	17,5	0,022
	İşletme	10		11		6		
	Sosyal Hizmet	58		37		28		
S19	Bankacılık ve Finans	88	63,9	5	4,6	20	31,6	0,000
	İşletme	19		1		7		
	Sosyal Hizmet	61		6		56		

Tablo 2'ye göre öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili olarak sorulan sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde;

• Temel finans ve ekonomi bilgisi kapsamında oluşturulan S1 sorusunun doğruluğunu %90,1 oranında öğrenciler teyit etmişlerdir. Öğrencilerin %3,8'i soruya yanlış cevap verirken, %6,1'i fikrinin olmadığını belirtmiştir.

• Temel finans ve ekonomi bilgisi kapsamında oluşturulan S2 sorusuna öğrenciler %72,1 oranında yanlış cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu sorunun doğruluğunu teyit etmemişlerdir.

• Temel finans ve ekonomi bilgisi kapsamında oluşturulan S3 sorusunun doğruluğunu %68 oranında öğrenciler teyit etmişlerdir. Öğrencilerin %8,4'ü soruya yanlış cevap verirken, % 23,6'sı fikrinin olmadığını belirtmiştir.

• Borsa ve piyasa bilgisi kapsamında oluşturulan S4 sorusunun doğruluğunu %61,2 oranında öğrenciler teyit etmişlerdir. Öğrencilerin %2,3'ü soruya yanlış cevap verirken, % 36,5'i fikrinin olmadığını belirtmiştir.

• Borsa ve piyasa bilgisi kapsamında oluşturulan S5 sorusuna öğrencilerin % 64,5'i fikrim yok cevabını vermiştir.

• Finansal tablo bilgisi kapsamında oluşturulan S6, S7 ve S8 sorularının doğruluğunu sırası ile %69,6, %57,8 ve % 69,2 oranı ile öğrenciler teyit etmişlerdir. Öğrenciler finansal tablolar ile ilgili verilen üç soruyu da doğru cevaplandırmışlardır.

• Yatırım bilgisi kapsamında oluşturulan S9, S10, S11 ve S12 sorularına öğrencilerin verdikleri cevaplar sırası ile %48,1, %52,3, %47,5 ve %50,2 oranında fikrim yok cevabı olmuştur.

• Faiz hesaplaması kapsamında oluşturulan S13 sorusunun doğruluğunu % 59,2 oranında öğrenciler teyit etmişlerdir. Öğrencilerin %20,6'sı soruya yanlış cevap verirken, % 20,2'si fikrinin olmadığını belirtmiştir.

• Zaman değeri bilgisi kapsamında oluşturulan S14 sorusunun doğruluğunu % 55,9 oranında öğrenciler teyit etmişlerdir. Öğrencilerin %28,9'u soruya yanlış cevap verirken, % 15,2 fikrinin olmadığını belirtmiştir.

• Matematiksel işlem bilgisi kapsamında oluşturulan S15 sorusuna % 64,3 öğrenci yanlış diyerek soruyu doğru cevaplandırmışlardır. Öğrencilerin %20,9'u soruya doru cevap verirken, % 14,8'i fikrinin olmadığını belirtmiştir.

• Faiz hesaplaması bilgisi kapsamında oluşturulan S16 sorusuna % 62 oranında öğrenci yanlış diyerek doğru cevaplandırmışlardır.

• Vergi ve mevzuat bilgisi kapsamında oluşturulan S17, S18 ve S19 sorularına sırası ile öğrencilerin %35,4'ü yanlış, %43,3 ve % 63,9'u doğru cevabını vererek öğrenciler sorulan soruları yanlış cevaplandırmışlardır. Bu durumda öğrencilerin vergi ve mevzuat bilgisi konusunda eksiklikleri olduğu söylenebilir.

Tablo 2'de ayrıca finansal okuryazarlık soruları ile bölümler arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik Ki-Kare analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre S14 ve S16 soruları hariç diğer tüm sorularla öğrencilerin okudukları bölümle % 5 önem seviyesinde istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bölüm ile finansal okuryazarlık arasında farklılığın olmadığı sorular zaman değeri ve matematik hesabı yapmaya yönelik oluşturulmuş sorulardır.

Seriler normal dağılıma uygunluk göstermediğinden finansal okuryazarlık ile cinsiyet arasındaki ilişki Mann Whitney U testi yapılarak incelenmiştir. Test edilen hipotez;

H₁: Finansal okuryazarlıkla cinsiyet arasında ilişki vardır.

Yapılan testin sonucu Tablo 3'teki gibidir.

Tablo 3: Finansal Okuryazarlık ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

	Önem Derecesi
Finansal Okuryazarlık Puanı	0,000

Tablo 3'e göre %5 önem düzeyinde H_0 hipotezi reddedilerek H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Yani öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları ile cinsiyet arasında ilişki vardır.

Öğrencilerin okudukları bölümler ile finansal davranışları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Test edilen hipotez;

H_2 : Finansal davranışla bölüm arasında ilişki vardır.

Yapılan testin sonucu Tablo 4'deki gibidir.

Tablo 4: Finansal Davranış ile Bölüm Arasındaki İlişki

	Önem Derecesi
Finansal Davranış Puanı	0,003

Tablo 4'e göre %5 önem düzeyinde H_0 hipotezi reddedilerek H_2 hipotezi kabul edilmiştir. Yani öğrencilerin finansal davranış toplam puanları ile bölüm arasında ilişki vardır.

Cinsiyet ile finansal davranışları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Test edilen hipotez;

H_3 : Finansal davranışla bölüm arasında ilişki vardır.

Yapılan testin sonucu Tablo 5'teki gibidir.

Tablo 5: Finansal Davranış ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

	Önem Derecesi
Finansal Davranış Puanı	0,004

Tablo 5'e göre %5 önem düzeyinde H_0 hipotezi reddedilerek H_3 hipotezi kabul edilmiştir. Yani öğrencilerin finansal davranış toplam puanları ile cinsiyet arasında ilişki vardır.

4. Sonuç

Küreselleşme ile birlikte finansal okuryazarlık gün geçtikçe önem kazan bir kavram haline gelmiştir. Nitekim bireyler tasarruflarını yatırıma dönüştürecekleri zaman sadece yaşadıkları ülke ile sınırlı değildir. Ülke ile sınırlı kalmayan yatırım kararları haliyle ülke ekonomisini de etkilemektedir.

Bu çalışmada lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık ve finansal davranışları ele alınmıştır. Çalışmada anket sorularına verilen cevapların frekansları bulunmuş, finansal okuryazarlıkla öğrencilerin okudukları bölüm arasındaki ilişki için Ki-Kare analizi yapılmıştır. Finansal okuryazarlıkla cinsiyet, finansal davranışla cinsiyet ve finansal davranışla bölüm arasındaki ilişki Mann Whitney U Testiyle incelenmiştir.

Öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili verdikleri cevaplar incelendiğinde finansal tablo, faiz, matematiksel işlem ve paranın zaman değeri konularında hazırlanan soruların tümüne öğrencilerin çoğu doğru cevap verirken yatırım, vergi ve mevzuat konularında hazırlanan sorulara yanlış cevap verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda öğrencilerin yatırım, vergi ve mevzuat konularında eksiklikleri olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplarla bölüm arasındaki ilişkiye bakıldığında matematiksel işlemler ve faiz hesaplaması hariç sorulan diğer sorularda finansal okuryazarlıkla bölüm arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Finansal okuryazarlıkla cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde finansal okuryazarlıkla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Finansal davranış ile cinsiyet ve bölüm arasındaki ilişki incelendiğinde hem finansal davranışla bölüm arasında hem de finansal davranışla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kısaca cinsiyet ile hem finansal davranış hem de finansal okuryazarlık arasında ilişki vardır. Ayrıca bölüm ile finansal davranış arasında da ilişki bulunmaktadır. Çalışma kapsamında oluşturulan hipotezler kabul edilmiştir.

Ankete katılan çoğu öğrencinin yanlış cevap verdiği yatırım, mevzuat ve vergi konuları ile ilgili ders içerikleri oluşturulabilir. Ayrıca öğrencilerde finansal okuryazarlık farkındalığı oluşturmak için öğrencilere Finansal Okuryazarlık Derneği gibi kurumlar tarafından finansal okuryazarlıkla ilgili eğitim ve seminerler verilebilir.

Kaynaklar

- Bağcı, H., & Kahraman, Y. E., (2020), The Effect Of Gender On Financial Literacy. *Finans Ekonomi Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (Fesa)*, 4(4), 492-503.
- Baysa, E., & Karaca, S. S. (2016). Finansal Okuryazarlık Ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, (71), 109-126.
- Beranová, M., Šíma, J., & Navrátilová, M. (2020). Financial Literacy As Knowledge Necessary In Today's Globalized World. In *Shs Web Of Conferences* 74, 2-7.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An Analysis Of Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
- Disney, R., & Gathergood, J. (2011). Financial Literacy And Indebtedness: New Evidence For Uk Consumers. *The University Of Nottingham*, 11-05.

- Er, F., Temizel, F., Özdemir, A. & Sönmez, H. (2014). Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-125.
- Ergün, B., Şahin, A., & Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Journal Of International Social Research*, 7(34),847-864.
- Kılıç, Y., Ata, H. A., & Seyrek, İ. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Journal Of Accounting & Finance*,66,129-150.
- Kocabıyık, T., & Teker, T. (2018). Finansal Okuryazarlık: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Stratejik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 117-144.
- Mandell, L., & Klein, L. S. (2009). The impact of financial literacy education on subsequent financial behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1),15-25.
- Öztürk, E., & Demir, Y. (2015). Finansal Okuryazarlık Ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, (68), 113-134.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik Ve Güvenirlik. *Yönetim Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Detay Yayıncılık.